„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 61-lea
8 Pagini

EXEMPLARUL 10 LEI
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării Dir. G-le P. T. T. Nr. 24.464/939

Nr. 262 Sâmbătă 23 Septembrie
8 pagini

ABONAMENTE
UNIVERSUL PROVINCIA
Lei 700 pe 3 luni
Lei 1300 pe 6 luni
Lei 2500 pe 12 luni
CAPITALA
Lei 800 3 luni
Lei 1400 6 luni
Lei 2600 12 luni
AUTORITAȚI
Lei 3500 pe an

UNIVERSUL

ABONAMENTE
U. LITERAR 6 luni 400 lei 12 luni 800 lei
U. COPIILOR 6 l. 460 lei-12 l. 900. RADIO U. 6 l. 600 lei - 12 l. 1000. Z. ȘTIINȚELOR 6 l. 600-12 l. 1000 lei, VESELIA 6 l. 450-12 l. 800 lei
FR SUFLET 6 l. 320-12 l. 600 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

DIRECTOR
ION LUGOSIANU

ARMISTIȚIUL FINLANDEZ

de I. LUGOSIANU

Armistițiul încheiat la 20 Septembrie, la Moscova, între Uniunea Sovietelor și celelalte Națiuni Unite pe de o parte și Finlanda pe de altă parte, micșorează cu încă unul numărul Statelor împinse la dezastru de Germania nazistă și care în ultimul ceas au găsit în conștiința intereselor lor naționale voința de a rupe legăturile cu Reichul lui Hitler.

In jurul unei Germanii în agonie mai rămân astăzi fantomatica Italie fascistă, ale cărei hotare nesigure se strâng în fiecare zi sub puternicele lovituri ale Națiunilor Unite; o Slovacie în plină revoltă, în așteptarea clipei eliberării ei; în fine Croația lui Ante Pavelici, unul din cei mai sinistri criminali ai acestui război, redusă la câțiva kilometri pătrați de pământ și la câteva mii de oameni, dacă acest nume poate fi dat ustașilor croați, crescuți la școala fanatismului, jafului și asasinatului.

Deși Finlanda n'a aderat la pactul tripartit și s'a alăturat Germaniei în Iunie 1941 — după ce făcuse pacea cu Sovietele în Martie 1940 — numai pe baza unei prezumate comunități de interese politice și militare, care i-a fost fatală, totuși ieșirea ei din războiu reprezintă un folos real pentru cauza Națiunilor Unite în succesiunea loviturilor repetate date unei Germanii, care se îndreaptă cu pași grabnici spre prăbușirea finală.

Un alt sector al frontului oriental dispare. Mare Germană până azi, Baltica intră pe o largă întindere a ei, în spațiul strategic al Uniunii Sovietice. Forțe noi sovietice devin disponibile pentru alte întrebuințări. Efectivele armatei finlandeze ieșite din luptă micșorează, proporțional cu numărul și armamentul lor, potențialul german. **Forțele germane ale generalului Rendulici devin în practică indisponibile, ele neavând nici mijlocul, nici timpul de a mai fi transportate pe alte teatre de luptă. Ca și alte armate germane — zeci de divizii — în Grecia, în Balcani, în Bretania, pe coasta Mării Nordului, aceste trupe sunt pierdute pentru apărarea fronturilor germane, într'un moment când armatele pretutindeni victorioase ale Națiunilor Unite, dela răsărit și dela apus, se îndreaptă spre Berlin**

Nu este locul să examinăm aici clauzele unei convenții de armistițiu, cari vorbesc prin ele însile, fără a avea nevoe de comentarii.

Dar semnarea armistițiului ne dă prilejul pentru anumite reflexiuni. Se poate pune în mod legitim întrebarea: Pentru ce a intrat Finlanda în război în 1941, când cu câteva luni înainte încheiase la Moscova o pace, care-i putea da satisfacție și îi îngăduia — ca țară mică — să aștepte în liniște desfășurarea unui război, care depășia și mijloacele și interesele ei?

Desigur funesta iluzie a invincibilității germane a împins spre această extremitate fatală a războiului un popor mic, harnic și cumpănit, care avea interes la pace, nu la războiu.

Dar după această întrebare se poate pune a doua, tot atât de legitimă: Pentru ce n'a eșit Finlanda din război?

Intr'adevăr, Finlanda n'a fost aliată cu Germania decât în fapt. Finlanda n'a participat, ca ceilalți aliați ai Germaniei, la pactul tripartit, care a fost instrumentul politic al strategiei germane. Finlanda nu fusese ocupată ca România, întâi din interior prin regimul legionar prezidat de generalul Antonescu și apoi printr'o imensă armată germană venită în România, tot cu acordul generalului Antonescu, țara noastră fiind folosită astfel ca bază de operații în campaniile din Balcani.

Spre deosebire de România, Finlanda a avut libertatea ei de acțiune; a avut un parlament, în care reprezentanții națiunii, în mare parte democrați, și-au putut spune liber cuvântul; a avut o presă liberă și ea. Finlanda n'a fost tiranizată de un regim totalitar. Cu tot filogermanismul unei părți din clasa conducătoare finlandeză, națiunea și-a putut spune părerea și mai multe guverne au fost schimbate în cursul ultimilor trei ani.

Mai mult decât atâta, Finlanda a avut o largă libertate de acțiune diplomatică. Deși rupsese raporturile diplomatice cu Marea Britanie, Finlanda și-a păstrat până în anul trecut raporturile diplomatice cu Statele Unite și până în ultimele zile relațiile consulare cu această țară, posibilități pe cari nu le-a avut nici una din țările târâte de nazism în alianța pactului tripartit. Totuși Finlanda, când nimic n'o obliga la aceasta, când situația ei era atât de precară, după ultima ofensivă sovietică și când prăbușirea hitlerismului era vizibilă pentru oricine — în ultimul moment — a încheiat o alianță militară cu Germania, în urma vizitei ministrului de externe german la Helsinki. Chiar dacă această vizită s'a făcut sub presiunea unei divizii germane sosite în capitala finlandeză, în același timp cu Ribbentrop, faptul nu este o scuză pentru un popor care a dovedit că știe să lupte. Dimpotrivă, dacă era un prilej de ruptură cu Germania, după lungile negocieri de armistițiu cu Uniunea Sovietelor, cari avuseră loc luni de zile înainte, era poate tocmai această presiune intolerabilă.

Desigur se vor da multe explicațiuni pentru lămurirea acestei atitudini. Dar explicația reală va fi, fără îndoială, că guvernul finlandez a făcut o greșală de psihologie și o eroare diplomatică, în momente hotărîtoare, greșală istorică, din care se poate trage o lecție permanentă: popoarele mici trebue să-și caute totdeauna în pace, nu în război, calea destinelor lor.

IN VESTUL TRANSILVANIEI
S'AU REALIZAT IMPORTANTE CÂȘTIGURI DE TEREN

MARELE STAT MAJOR AL ARMATEI

COMUNICAT

ASUPRA OPERAȚIUNILOR DIN ZIUA DE 21 SEPTEMBRIE 1944

In centrul Transilvaniei, nici o acțiune de luptă importantă.

In Vestul Transilvaniei, trupele române în legătură cu cele sovietice, au respins dârzele rezistențe inamice, realizând importante câștiguri de teren.

Cum se va face alarmarea în caz de pericol aerian

Se aduce la cunoștința publicului următoarele:

In prezent pericolul aerian la Sud de Carpați mai este încă posibil.

In consecință:

1. Alarmarea se va face și de acum înainte prin aceleași mijloace ca în trecut, cu deosebirea că se va sunt direct alarma, suprimându-se semnalul de prealarmare.

Alarma se va da cu foarte puțin timp înainte de apariția avioanelor inamice, semnal la care publicul este obligat a intra în adăposturi.

Restul măsurilor de apărare pasivă — inclusiv camuflajul luminilor — rămân în vigoare.

2. Pentru controlul funcționărei mijloacelor de apărare pasivă (alarmare), se va executa un exercițiu, care va avea loc la o dată ce se va anunța la timp, prin ziare.

SPORIREA SALARIILOR FUNCȚIONARILOR
ȘI LUCRĂTORILOR DIN INTREPRINDERILE PARTICULARE

După o amănunțită examinare a problemei salariilor funcționarilor și lucrătorilor din intreprinderile particulare, delegația economică a propus Consiliului de miniștri, iar acesta a încuviințat sporirea — cu începere dela 1 Octombrie a. c. — a acestor salarii.

Proectele de sporire și normele de aplicare vor face obiectul unui comunicat special care va apare în cursul zilei de 23 Sept. a. c. și în care se va arăta și sporul de salarii aprobat pentru funcționarii și lucrătorii dela C. F. R. unde s'a ținut seama de situația specială a acestei instituțiuni.

ORGANIZAREA SECURITĂȚII IN EUROPA

Londra, 21 (Radio). — *Intr'un articol de fond intitulat „Frontierele păcii", și care a fost foarte remarcat în cercurile politice, „Times" ia atitudine astăzi față de diferitele curente în legătură cu organizarea securității în Europa.*

In 1919 — scrie „Times" — frontierele europene au fost stabilte pe principiul auto-determinării naționale. Aplicarea acestui principiu n'a fost totdeauna satisfăcătoare, dar ideea a rămas în picioare. Astăzi, după ce Germania a deportat milioane de oameni și a modificat frontierele europene după bunul ei plac, se produce o reacțiune împotriva principiului călăuzitor din 1919, o reacțiune care se întemiază pe două argumente: 1) Experiența primului război mondial a dovedit că nu există frontieră terestră sau maritimă care să asigure o protecție sufiicientă în fața armelor moderne — și cu atât mai puțin împotriva armelor pe care ar putea să le imagineze omul, mâine; 2) Schimburile de populație, transferarea a milioane de oameni sau deportarea lor cu speranța realizării unor frontiere strategice pot fi soluții imaginate sub influența devastărilor războiului, dar ele vor fi fatale pentru liniștea viitoare a Europei.

O soluție care n'a apărut creatorilor păcii din 1919 este astăzi posibilă. Problema securității poate fi rezolvată independent de frontiere, printr'o organizație internațională care să stăpânească pozițiile chee — politice și economice — ale Germaniei, astfel ca această țară, mereu pornită spre agresiune, să fie în imposibilitate de a mai periclita pacea. „Times" crede că printr'o asemenea organizație internațională se poate garanța pacea Europei, și nu printr'o desmembrare sau o deportare, măsuri care ar purta în ele sămânța unui alt conflict.

Tot astăzi, sub semnătura lui sir Walter Layton, „New Chronicle" se ocupă de frontierele economice ale Europei viitoare și ajunge la concluzia că securitatea economică nu se poate realiza prin izolarea de restul lumii. Pacea Europei depinde deci nu de aparița unor noi frontiere, ci de organizarea efectivă a unei securități politice și economice pe deasupra frontierelor.

In acelaș timp, presa americană semnalează că la Dumbarton Oaks conferința securității după război se află într'un impas și între punctele de vedere ale marilor puteri au trecut peste faza înțelegerilor superficiale, în deplin acord, și au atins miezul problemei.

„Pentru asigurarea securității acestei lumi merită să se țină nu una, ci o duzină de conferințe — scrie ziarul — cu condiția ca fructul discuțiilor să fie soluția definitivă care să aducă pacea dorită de tot globul".

ARMATA ROȘIE A AJUNS LA PERIFERIILE ORAȘULUI RIGA

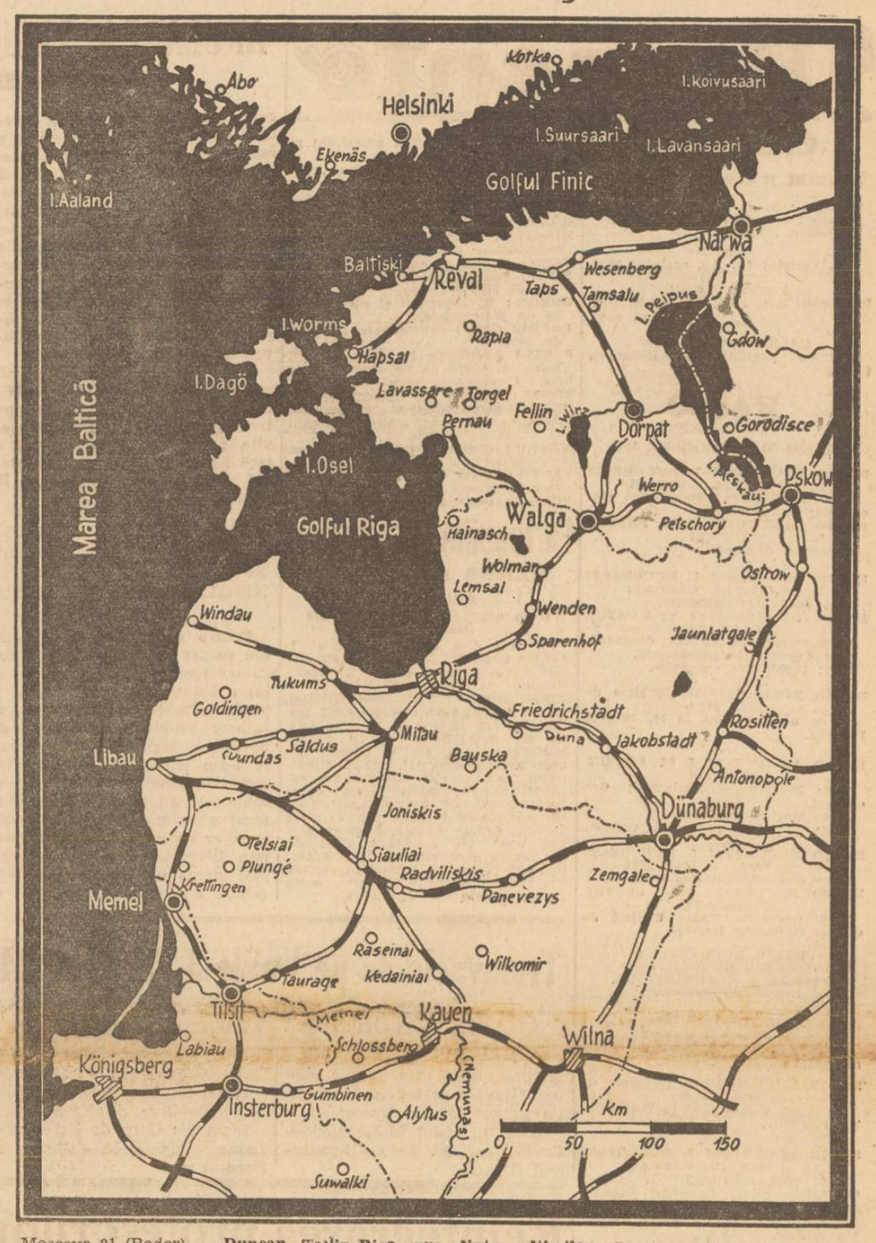

Moscova 21 (Rador). — Duncan Hooper, corespondentul special al agenției „Reuter", telegrafiază:

Unitățile generalului Bagramian depe primul front baltic se găsește în fața cartierelor mărginașe ale orașului Riga.

După marea străpungere făcută Marți la sud-est de Riga, armata roșie dă un puternic atac cu tancuri, tunuri mobile și infanterie împotriva ultimelor apărări germane din apropierea de sud a orașului.

Aceasta este prima amenințare serioasă de a izola complet grupul de armată din nord al lui Hitler.

La 100 mile spre nord-est, generalul Maslenicova a deslănțuit o altă ofensivă. Formațiunile sale înaintate se găsesc la mai puțin de 60 mile de coasta mării.

Desigur că foarte curând aceste trupe vor atinge șoseaua Tallin-Riga, una dintre ultimile căi rămase germanilor.

In felul acesta, vor fi izolate puternice formațiuni în republica estonă.

La cealaltă extremitate a frontului din răsărit, înaintarea din Balcani a căpătat un nou avânt.

Dela Timișoara, oraș în sud-vestul României, trupele sovietice și române au un drum de mai puțin de 160 mile, pe un teren comparativ ușor, până la Budapesta, în vreme ce până la frontierele Ungariei nu au de făcut decât un marș de o zi.

❖

Stockholm, 21 (Rador). — **Forțele sovietice înaintează în statele baltice pe un front lung acum de 300 de km.**

Mari progrese au fost anunțate Miercuri seara în ceeace privește înaintarea spre Tallin, capitala Estoniei.

In timp de patru zile trupele depe frontul Leningrad au realizat o înaintare de 66 km. pe un front de 114 km. spre nord de Tartu și au eliberat 1500 de localități. Mai la nord, la vest de Narva, rușii au înaintat 58 de km. și au ocupat 300 de localități. Printre localitățile ocupate este și Sonda, important nod de cale ferată la 110 km. de Tallin.

Forțele sovietice continuă înaintarea lor, izolează și divizează grupul de armată german dela nord, în Estonia și Letonia, care este alcătuit, după câte se crede, din 200.000 oameni. Amenințarea împotriva orașului Figa crește continuu.

Rușii sunt acum destul de aproape de Varșovia pentru a da ajutor patrioților poloni, care luptă în interiorul orașului.

UN TRIBUNAL SUPREM DE STAT VA JUDECA PE VINOVAȚII REGIMURILOR DE DICTATURĂ

Incă dela instaurarea noului regim, s'a stabilit, între primele măsuri de luat, aplicarea de sancțiuni severe și grabnice împotriva celor vinovați de dezastrul țării.

Principiile după cari se va face represiunea au fost stabilite în consfătuirile dintre reprezentanții partidelor din blocul democratic, iar un anteproect, menit a servi ca bază de discuție, a și fost întocmit de Consiliul Legislativ.

Pentru redactarea proectului, s'a instituit la ministerul justiției o comisiune compusă din înalți magistrați și reprezentanți ai partidelor din blocul democratic, precum urmează: d-nii I. Ciurea și Tuliu Dantte, consilieri și Benedict Stoenescu, procuror la Inalta Curte de casație și justiție; prof. universitar Laurențiu Preutescu, Vasile Longhin și Carol Maier, președinți la Curtea de apel din București; Traian Broșteanu, consilier la Curtea de apel; Vintilă Dongoroz, profesor de drept penal la facultatea de drept din București, reprezentant al partidului liberal; avocat Victor Popovici, din partea partidului național-țărănesc; av. C. Carcali, social-democrat și av. Ioan Gheorghe Maurer, din partea partidului comunist.

Comisiunea s'a întrunit eri la ministerul justiției, iar azi va ține ședință plenară sub președinția d-lui Aureliu Căpățână, ministrul justiției.

Proectul nu este decât în discuție, astfel încât va mai avea de suferit modificări.

Principiile lui sunt următoarele:

Se institue un tribunal de stat, cu atribuțiunea de a sancționa atât crimele politice propriu zise, cât și toate infracțiunile cari au avut drept consecință producerea sau agravarea situației în care s'a găsit țara în timpul regimului de dictatură.

Tribunalul are un caracter național, de apreciere suverană în fapt. El urmează a fi compus din 12 membri, desemnați câte trei de fiecare din partidele cari alcătuesc blocul democratic. Numirea judecătorilor urmează a se face de consiliul de miniștri, pe baza propunerilor făcute de partide, cari vor alcătui în acest scop liste de câte zece persoane propuse. Prin aceasta, tribunalul va avea caracterul de reprezentant al întregei națiuni. Denumirea sa însă, va fi aceea de „tribunalul de stat", dat fiind că în competența lui vor cădea infracțiunile cari au minat existența statului. Intrucât, însă, acest tribunal judecă fără nici o cale de atac și chiar dincolo de legile scrise, după marile principii de dreptate, este probabil să fie denumit „tribunal suprem de stat".

Președinte al tribunalului va fi un consilier al Inaltei Curți de casație, având și un supleant, egal în grad.

Tribunalul de stat va fi sesizat de consiliul de miniștri, care va aprecia cari anume persoane au o răspundere ce le poate aduce pe banca acuzaților, în fața acestei instanțe speciale.

Acuzarea va fi susținută de un comisar al guvernului, numit de consiliul de miniștri, probabil tot la propunerea partidelor, fiind astfel patru comisari ai guvernului.

Pedepsele vor fi cele obișnuite pentru delicte și crime politice: detențiune și muncă silnică și confiscarea averilor.

Procedura de judecată va fi simplă, astfel încât să permită o judecată rapidă. Ea va fi stabilită printr'un regulament alcătuit de tribunalul însuși și aprobat de consiliul de miniștri.

Hotărîrea tribunalului de stat va fi definitivă, ea neputând fi atacată nici cu recurs.

Intrucât însă Constituția prevede că recursul e de ordin constituțional, ar urma să se modifice textul respectiv din Constituție. Faptul nu ar întâmpina vreo dificultate, deoarece Constituția fiind restabilită prin decret, iar reprezentanța națională nefiind aleasă, spre a proceda ea la modificare, se poate face modificarea respectivă tot prin decret.

D. CHURCHILL AR FI PLECAT LA MOSCOVA

Londra, 21 (Rador). — Agenția germană de știri a anunțat astăzi că d. Churchill a plecat la Moscova imediat după conferința dela Quebec, pentru a se întâlni cu Mareșalul Stalin, știrea fiind aflată din isvoare în strânsă legătură cu ambasada americană din Lisabona.

„Reuter" adaugă că această știre nu este confirmată din izvor aliat.

ȘEDINȚA DE ERI A CONSILIULUI DE MINIȘTRI

In ședința consiliului de miniștri din 21 Septembrie 1944 s'au dat dispoziții cu privire la întoarcerea în Moldova a tuturor funcționarilor evacuați.

In momentul de față, nevoile operațiunilor militare limitează transporturile civile în așa măsură, încât funcționarii se vor putea reîntoarce în mod treptat la locul lor de reședință.

EPISCOPII ROMÂNI ȘI ALȚI INTELECTUALI DIN TRANSILVANIA
ARESTAȚI DE GUVERNUL MAGHIAR

COMUNICAT

Ministerul afacerilor străine comunică:

1. In ce privește schimbul funcționarilor diplomatici și consulari între România și Ungaria, guvernul român a comunicat propunerile sale Excelenței Sale d-lui ministru al Suediei, care reprezintă interesele ungurești în România.

2. Guvernul Regal Român este informat că autoritățile maghiare au arestat pe Episcopii români din Transilvania de Nord precum și pe d. dr. Emil Hațeganu împreună cu mai mulți intelectuali români.

Dacă Guvernul Regal Ungar nu revine asupra acestor măsuri, în 24 ore, Guvernul Regal Român va lua măsuri similare împotriva Episcopilor și intelectualilor maghiari din România.

GEORGES CLAUDE
A RECUNOSCUT CĂ E AUTORUL BOMBELOR SBURĂTOARE

Londra, 21 (Radio). — *Se anunță astă-seară că savantul francez Georges Claude a recunoscut paternitatea bombelor sburătoare și a explicat cum a supus planurile acestui dispozitiv specialiștilor germani.*

In același timp s'a descoperit în Luxemburg o mare uzină subpământeană capabilă să fabrice 500 bombe sburătoare pe zi.

ANULAREA LEGIUIRILOR RASIALE

Noi măsuri pentru ocrotirea muncitorilor, nevoiașilor și sinistraților. — Sporirea salariilor lucrătorilor și funcționarilor publici. — Se va introduce un regim de trai cumpătat

Declarațiile d-lui general Potopeanu, ministrul economiei naționale și al finanțelor

Eri dimineață, d. general Potopeanu, ministrul economiei naționale și al finanțelor, a convocat pe reprezentanții presei cărora le-a făcut următoarele declarații:

Mulțumindu-vă că ați răspuns atât de prompt la invitația mea, țin să vă asigur dela început că vă voi deranja cât mai rar. Și aceasta, pentru simplul motiv că ostașilor demni de acest nume, le repugnă reclama.

In Statele majore lucrul nostru este anonim, impersonal și iresponsabil. Nu în sensul că studiile ofițerilor de Stat major nu antrenează nici o răspundere și nu trebue să poarte pecetea personalității celor ce le întocmesc, ci în sensul că, atunci când șeful nu împărtășește propunerea ce i s'a supus, ofițerul care a prezentat-o trebue să facă tabula rasa de ideile și personalitatea sa și să se angreneze — fără reticență — în hotărîrea șefului, căruia îi revine apoi întreaga răspundere.

Adevăratul ostaș este, precum vedeți, antipodul celui care a condus țara în ultimii patru ani, pe care — adică ar fi să-l caracterizez lapidar — l-ași denumi legațiunea ostașului.

MISIUNEA NOULUI GUVERN

S'ar putea deduce de aci că misiunea actualului guvern constă pur și simplu într'o rotațiune de 180 grade a întregii atitudini și a întregei legislații a celui ce l-a precedat. Și, de fapt, chiar către aceasta vom tinde, fără a pierde însă nici un moment din vedere — în opera noastră de anulare și de reconstrucție — elementarul principiu de chirurgie „primum non nocere".

ANULAREA LEGIUIRILOR RASIALE

Principalul obiect al declarațiunilor ce vă voi face astăzi, se referă la anularea legiuirilor rasiale.

Am fost, precum știți desigur, între 21 Ianuarie și 27 Mai 1941, ministru al economiei naționale, departamentul care fusese cel mai asaltat de legionari, mânați deopotrivă de antisemitism și servilism față de naziști.

Ceeace se știe, poate, mai puțin este că — văzând opera de germanizare a economiei noastre naționale — mi-am dat demisia încă după primele trei săptămâni.

Pe de altă parte, nemulțumit de ritmul în care se lucra pe teren rasial, șeful guvernului din acea vreme a luat la 3 Mai 1941 la președinția consiliului de miniștri, „subsecretariatul de stat al colonizării și populației evacuate" care depindea de ministerul economiei naționale, transformându-l în „subsecretariatul de stat al românizării, colonizării și inventarului".

Natural era ca — de astă dată — prima mea grijă să fie punerea în siguranță a bunurilor supușilor inamici și readucerea acestui subsecretariat de stat la ministerul economiei naționale, în vederea lichidării lui.

In această din urmă privință, țin să declar dela început că s'a lucrat mult mai intens decât își poate închipui marea majoritate a opiniei publice. Și, fără falsă modestie, cred că vom realiza în această privință un record: Să nu uităm, în adevăr, că s'a legiferat în materie rasială, timp de 4 ani, cu o furie pe care nu o pot justifica decât sentimentele josnice la cari am făcut aluzie mai sus. Or, după sfântul Dumitru cred că nu se va mai vorbi de aceste probleme.

LEGISLAȚIA RASIALA IN ROMANIA

Problema ridicată de legiuirile rasiale din țara noastră se deosebește fundamental de aceea a altor țări: In timp ce în majoritatea țărilor străine legile rasiale s'au mărginit la restrân-

(Continuare in pag. 2-a)